

[Federspiel.]

der med et langt liys erfaring i folkestyrets og dette høje tings tjeneste på alles vegne har gjort dette med så megen værdighed og så megen saglig bevisførelse. Og jeg må virkelig sige til det ærede medlem hr. Hans Hansen, at det er jo ikke landstinget af 1866, han har sæde i. Det ærede medlem er bysbarn med Isak Dinesen, og måske har han, ligesom den berømte forfatterinde forleden gjorde det, fremdraget en gammel båltale eller grundlovstale til anvendelse her ved den politiske bålfærd.

Det skal ikke bestrides, at vort tokammersystem, som det fungerer i dag, er alt andet end tilfredsstillende, og det er navnlig yderst utilfredsstillende for dette tings medlemmer. Det kan naturligvis heller ikke bestrides, at den høje valgrets alder savner enhver fornuftig begrundelse i vore dage. Personlig bekender jeg mig som tilhænger af 21 års valget til alle offentlige forsamlinger; det er mig ikke muligt at spore nogen væsensforskel mellem 21-årige og 23-årige myndige personer, der betros rådigheden over deres bo. Der kan også rejses begrundede indvendinger mod valgmoden til landstinget.

Alle disse forhold i forbindelse med en trang til en revision af grundloven på andre områder, som jeg ikke skal komme ind på, kan i sig selv begrunde en reform. Men jeg vil dog gøre opmærksom på, at den største forfatningsmæssige reform, der er foretaget her i landet, nemlig forliget i 1901, der på afgørende måde skabte ny veje for et sundt folkestyre ved folketingsparlamentarismens indførelse, iværksattes, uden at der ændredes en stavelse i grundloven.

Det havde til enhver tid stået de politiske partier frit for at finde praktiske udveje for at anvende dette tings arbejdskraft på en mere hensigtsmæssig måde, end tilfældet hidtil havde været, og navnlig til at finde dette tings rigtige politiske placering. Jeg tror ikke, man i vore dage kan operere med et tokammersystem og være tilhænger af et tokammersystem, hvor de to ting er sideordnet og har samme myndighed.

Men en sådan udvej har man ikke villet finde, man har måske ikke haft fantasi til det, og måske kan man også sige, at man har været hemmet af slagord, af nogle af de politiske floskler, der altfor ofte virker som falske lodder i den politiske vægtskål. Jeg sigter her til udtrykket: een valgdag, eet

vælgerkorps, eet ting, noget, der meget vel — således som det ærede medlem hr. P. N. Petersen (Røjle) i en tale, der bevægede dette tings medlemmer dybt, i går påviste ved sit eksempel fra Tyskland —, meget let kan føre til det hæslige, vi oplevede, nemlig een retning.

Jeg tror, at under de givne politiske vilkår havde det ikke været muligt for forfatningskommissionen, der dog engang måtte nå til vejs ende, at opnå samling om noget, der afveg væsentligt fra hovedprincippet i det foreliggende forslag.

Det skal heller ikke bestrides, at der i det grundlovsforslag, der her foreligger, er opnået meget væsentlige forbedringer på enkelte punkter. Men man kunne ønske, at kommissionen havde givet sig tid til — ikke mindst af hensyn til befolkningen, der jo nu engang også er part i sagen — at begrunde overgangen til etkammersystemets indførelse. Den højtærede statsminister siger, at kommissionsarbejdet har været i 7 år, men jeg har forstået det således, at det er kun i den allersidste tid, kommissionen har været i arbejde (*Statsministeren* [Erik Eriksen]: Spørg Hans Hedtoft!).

Jeg kunne have tænkt mig, at man havde fundet tid til at begrunde overgangen til etkammersystemets indførelse på en mere overbevisende måde end med de få bemærkninger, man anvender derpå i bemærkningerne til forslaget, og dette havde været så meget mere påkrævet efter de meget vægtige betragtninger, som de tre tilfornedede, professor Poul Andersen og fhv. folketingssekretær Jens Møller med tilslutning af professor Ross, har anført for bibeholdelse af et tokammersystem. Disse bemærkninger står i realiteten i dag uimodsagt.

Der ligger ikke i disse bemærkninger nogen kritik af forfatningskommissionens arbejde eller af den samvittighedsfuldhed, hvormed den højtærede statsminister har forsøgt at forene de meget stærkt divergerende standpunkter. Jeg deler her ganske de betragtninger, som det ærede medlem hr. Elmquist gjorde gældende. Men det ville stå sløjt til med folkestyret her i landet, hvis et forslag af denne art ikke underkastedes den mest kritiske og minutøse behandling i begge rigsdagens ting. Skete dette ikke, ville der være god grund til ikke blot at afskaffe landstinget, men hele rigsdagen.